

A CENTRUM ÁRUHÁZAK Vállalat egy évvel e cikk megírása előtt jelentette be: boltjaiban forgalomba hozza az Enterprise 128 számítógépet. Azóta lapunk többször foglalkozott a hazai piacra hirtelenjében betoppant géppel. Termékiismeretét közölt például a 87/9. és a 87/11. számban. Az egy esztendő alatt jó néhány Enterprise-os olvasónktól kaptunk e gépről észrevételt, információt. Most megpróbáljuk összefoglalni szerkesztésünk és kedves olvasóink tapasztalatait e kissé sokat vitatott gépről.

A kezdett...

A NOVOTRADE Rt. és a CENTRUM ÁRUHÁZAK Vállalat jól szervezett reklámhadjáratot vezetett be az új gép honi értékesítését. Az olcsó számítógépre „kíéhezett” tábor érdeklődése szinte határtalan volt, ami a mai napig sem csökkent. Ennek köszönhetően a magazinban megjelent felhívásnak is: „Szívesen fogadnánk a géppel kapcsolatos további szakmai információkat”, nagy fogantója volt. Nézzük hát, mi fán terem az a tapasztalat! — Az újdonsült tulajdonosok már a gép beszerzések sajtósági helyzetbe kerülnek, amolyan beugratódiba. Ugyanis két alapvetően (ezeken belül több eltérés létezik) különböző gépet hoztak forgalomba. Hogy ez baj avagy sem, nem a szerkesztőség feladata elbírálni. Az azonban, hogy erről a kedves vásárló a Felhasználói kézikönyv — amelyet a megvásárlás után kapunk kézhez — tizenharmadik oldalának tájékoztatásán kívül mit sem tudott, a kevésbé alapos pedig még most sem, már kereskedelemetikaik kérdés. Amint az is, hogy a „programkzettát nem cserélünk” elv akkor is érvényesül, amikor a felhasználó teljesen tájékozatlan. Meggyőződésünk, hogy ha egy programkzettát — nem is olcsón — Enterprise 128 gépre eladnak, annak működni kell! Kivéve, ha az eladó felhívta a vásárló figyelmét, hogy az azonos nevű és típusú, de egyébként csak egy pontosan meghatározott gépen működik.

Félreértés ne essék! Nem az Enterprise gép ellen lépünk fel, hanem annak sokszor „homályos” értékesítést bíráljuk. A cikk írója nem tud azonosulni az „Ismerkedés az Enterprise számítógéppel” c. könyv szerzőinek azon ajánlásával, hogy „programszerző útjainkra legalább gépünk külső tárát vigyük magunkkal”. (13. old.)

Az Enterprise-za hosszú távon számolhatunk

A szerzők (Benedikt István és Huszka Béla) jóindulatú és gyakorlatias tanácsa szerint, ha ne adj isten gyári videokazettát akarunk vásárolni, érdemes magunkkal vinnünk a készülékünket, de legalábbis a televíziókat. Igaz, más vélemény is van, amely úgy tartja, a felhasználóknak ilyen bonyolult gép esetében már illik felőttekkel valóni. Ma ugyanis az már senkit nem lep meg, hogy a PC-ken nem minden gyári szoftver fut, ezt a vásárlásnál kell tisztázni!

gép felépítéséből adódik. Az EXDOS felhasználói kézikönyv a lemezmeghajtó gépek tizenhét típusát sorolja fel, amelyekkel tesztelték a gépet, azaz amikkel működik. Csak egy dolog hiányzott! Az interfész hardver és szoftver kiegészítése.

A vásárlók többsége nem barkácsoló típus. Aki azonban rászánta magát a különböző alkatrészek beszerzésére és még nyomtatott áramkört is csinált, beforszította az alkatrészeket, hozzájuthatott az

Új szoftver készül az „A” Stúdióban

Más kérdés az, hogy az ilyen programok leírásában feltüntetik a lehetséges géptípusokat, illetve a kívánalmakat.

Ígéret és valóság

A beharangozás szerint az új géphez folyamatosan gyári programokat fejlesztenek ki, de ha ez véle is, a Spectrum-emulátor segítségével a kávésték szinte korlátlan. A perifériákról csak annyit, hogy — hála a fejlesztők előrelátásának — majdnem minden szabványos eszközt felhasználhat. Ezek egyébként igen praktikusnak és könnyen kezelhető módon csatlakozhatók, ami a

„ígéret földjéhez”, és az egyik legmodernebb perifériakezelési rendszert használhatja. Vagy másik megoldásként megvehet az egy, az igényt és a hiányt jól kihasználó gmk-tól. Amennyiben ezt a kis momentumot is figyelembe vesszük, úgy a kedves felhasználó szinkronban lehetett az idővel és aszinkronban a pénztárcájával. Sőt még gépe garanciáját is elveszítette.

Az ígéretetek
megvalósulnak?

A Spectrum-emulátor valóban létezett,

igaz, csak prototípusban. A szorotgyártás alkatrészihiány miatt nem indult meg. A többször áttervezett emulátorhoz olyan alkatrészek kellettek, amelyek vagy CO-COM-listán voltak, vagy beszerzésüket a magyar kereskedelem több mint egyéves határidővel vállalta. Közben elterjedt a hír, hogy nem is oldható meg a Spectrum-emulálás. Ebből annyi az igazság, hogy csak szoftverrel valóban nem. Az emulátor tervezője, az „A” Stúdió megmutatta az elkészült konstrukciót. Meggyőződhettem arról, hogy valóban működik. Ötszáz Spectrumon próbálták ki, amelyeknek 85–90%-a futott. Nem tudja jelenleg kezelni a flash és a különleges turbo loadert.

Szintén ez alkalommal láthattam a sokak által hiányolt lemezmeghajtó illesztőt, a kontrollert. Mit mondanak? A „fémlemez” és a gyári között nemcsak árban, hanem minőségben is óriási a különbség. Szintén elterjedt rémhír, hogy a géphez nem lesznek további programok. Ebből az az igazság, hogy külföldről már valóban nem várhatóak, de csak az „A” Stúdió jelenleg nyolc szoftver fejlesztésén dolgozik. (Valószínűleg a cikk megjelenésekor már több kapható is.) A lemezmeghajtóhoz kapcsolt kontrollert és az IS-DOS operációs rendszer lehetővé teszi a CP/M operációs rendszerek többségének a használatát, amiről szintén meggyőződhettem.

Enterprise teljes konfigurációban

Valóság és távlatok

A levélírók egyértelműen dicsérték az Enterprise 128 számítógépet, de elmarasztalták a hozzá kapható szegényes irodalmat. A felhasználói kézikönyvön kívül eddig megjelent az EXOS 2.1, az EXDOS 1.3 és az IS-DOS 1.0, valamint a már említett „Ismerkedés az Enterprise számítógéppel” és „A hetedhét Enterprise” című könyv.

Akik lemaradtak valamelyiknek az első kiadásáról, azoknak jó hír, hogy hamarosan megjelenik a második kiadás is. Remélhetően most már elég példányszámban. Ezenkívül szerkesztés alatt van több más kiadvány is. Mivel a könyvek megjelenését eddigi tapasztalatunk alapján nem követi különösebb hírverés, ezért a felhasználóknak csak azt tudjuk ajánlani, hogy gyakran érdeklődjenek a CENTRUM műszaki osztályán.

Korábban gond volt a NYÁK-csatlakozóval, de ez a múlté. Igaz, a gyártó KON-TAKTA hőre lágyuló műanyagból készíti a foglalatot, ami forrasztáskor sok lemeztelenséget okozhat. Végre-valahára most már az összes perifériakábel összeállítható. Kapható a külső botkormányhoz interfész, illetve adapter, így csupán a vevő ízlésén múlik, hogy milyen típust választ.

A VIDEOTON Elektronikai Leányvállalata a tavaszi BNV idejére igéri az emulátort. Reméljük, betartja szavát. (Az olvasó a cikk megjelenésekor már tudja.) Jelenleg is több típusú, megfelelő lemezmeghajtó kapható, amely az „interfész-kérdés” megoldódása után jól használható. Mi lesz a szoftverrel? Az éppen vásárolható külföldi programok utánpótlása nem várható. Folyamatos azonban a magyar fejlesztés. Aki komolyabban bele akarja magát vetni a számítástechnikába, annak szinte korlátlan távlatokat nyújt a CP/M rendszer alatt futó programok választéka. Nem tartjuk és tarthatjuk lebecsülendőnek a már több mint tízezer Enterprise-tulajdonos programkészítő hajlamát sem.

Néhány tanács

A gép billentyűzete egyszerű konstrukció, de azt tudja, amit ígér, viszonylag kitartó. Eddig intenzív használatnál sem találkoztunk fóliahibával. Azonban a koszt nem szereti. Ezért használaton kívül célszerű letakarni a gépet és a billentyűzetet alkalmanként tisztá szilikonolajjal lefújni. Ha a gépünk már nem garanciális, akkor nyugodtan leszedhetjük a fedőlapját, és a billentyűzet alatt levő gumit kitisztíthatjuk. A NYÁK-csatlakozó megvezetése a gép műanyag dobozán van, és ez nem minden esetben találkozik a dugón lévő horonnyal. Így a periféria interfésze nem érintkezik tökéletesen. Előfordult, hogy csak többszöri próbálkozásra sikerült a kellő érintkeztetés. A gyári programokat szövegszerkesztő üzemmódban érdemes betölteni, mert majdnem mindegyik gépi kódban készült. Így a legtöbb működik a tesztelések szerint. A SNOOKER (biliárd) program nem fut a kétnyelvű gépen. A hiba oka a túl kicsi ALLOCATE terület, mert a német BASIC is helyet foglal. Kristóf Attila olvasónk küldött erre megoldást. Mivel a 20-as sorban a betöltést csak az első 9 bájtt végzi, a többi nyugodtan kitörölhetjük, legfeljebb nem lesz megszakításleltöltés. Az utolsó számot, a C9-et a BASIC-visszatérés miatt meg kell hagyni. A 10-es sor-

ban a 11570-t írjuk át 11555-re. Az átirat program a következő:

```
10 ALLOCATE 11555
20 CODE LOADER = HEX $ ("3e, 8, e, 0, 59, 55, 44, f7, 6, C9")
```

Elindulás előtt vegyük fel a programot.

Néhány jó tanácsot adott Szabó István a programok kazettán való tárolásáról. A kazettára mentés előtt nem kell megnyomnunk a SHIFT + F4 billentyűket. Ha ezt tesszük, akkor nekünk kell a magnót kezelni, míg alaphelyzetben a távvezérlés be van kapcsolva. A SAVE kiadása után — ellentétben a C64-vel — nem vizsgálja, hogy lenyomtuk-e a magnó REC gombját, hanem azonnal elkezd a felvételt. Ezért a Commodorehoz szokottak erre ügyeljenek. Ha a gép keres egy programot a magnón, akkor a státuszsorba kiírja a megtalált program nevét, de előtte nem törli a sort. Amennyiben a másik programunk neve rövidebb, akkor závaró szóképek láthatók.

Az Enterprise számítógéppel kifejezetten jól lehet magnóra rögzíteni és olvasni a programokat. Hosszú idő alatt sem találunk betölthetetlen programot, ellentétben más gépekkel. Ezért a magnót streamelésre is jól lehet használni.

Az évforduló margójára

Általános vélemény és tapasztalat, hogy az Enterprise 128 a kategóriájában és árfekvésében igen jó számítógép. A cég megszűnésének nem a konstrukció volt az

Előtérben a „maszek”, háttérben az „új” kontrollér

oka, hanem az elhibázott kereskedelemplolitika.

Magyarországon az eladások mennyiségé-
ge alapján a gép lassan meghatározónak
mondható e kategóriában. A becslések sze-
rint a nyolcvanezer Commodore 64 és az
ötvenezer Spectrum után az Enterprise a
harmadik helyre tör. Ez olyan elterjedtsé-
re utal, hogy hosszú távon is számolni kell
vele.

Amennyiben tárgyilagosan ítéljük meg a
gép kezdeti értékesítési bonyodalmaikat, ak-
kor az az igazság, hogy kicsit türelmetlenek
voltunk. A szervizelés szinte az első pilla-
nattól megoldott volt.

Ha azokösen is, de kevesebb mint egy
éven belül hozzájuthattunk az alapvető ki-
egészítőkhöz. Habár ez nem lehet melegség,
mégis emlékezzünk a más gépek értékesíté-
se körül kialakult állapotokra. A Commo-
dore gépekhez például évekig csak turista-
forgalomban érkezett be periféria, és a töb-

bível sem (volt) helyzet. Úgy tűnik,
hogy Magyarországon egy új géptípus hely-
zetének viszonylagos „stabilizálásához” mi-
nimum egy évre van szükség. Ezért aztán
természetesen érhető a géptulajdonosok
adandó jogos türelmetlensége.

PINKE GYÖRGY

Mi kapható az Enterprise 128-hoz?

Az alábbi listát cikkünk megírásakor
állítottuk össze, ezért az 1988. áprilisi
helyzetet tükrözi. Az Enterprise géphez
folyamatosan érkeznek kiegészítők és
szoftverek. Azért ez a gépre jellemző
összeállítás jól tájékoztatja az olvasót.
Enterprise egér 4 000 Ft
Enterprise SPEAKEASY beszédszintez-
tízátor 3 750 Ft
Botkormány: Gan SHot 1 170 Ft
VT 94104 998 Ft
Medalist 790 Ft
(A botkormányhoz átalakító kell)
Botkormány-átalakító 456 Ft
Soros kábel (szabadvégű) 680 Ft
Párhuzamos interfész kábel (szabad-
végű) 680 Ft
Monitorkábel 1 298 Ft
(A PROFESSIONAL Szerviz a gép vi-
deocsatlakozását díjtalanul átköti.)
Botkormányfogantyú 171 Ft
VT dupl. lemez meghajtó (illesztő nél-
kül) 46 700 Ft

EPSON RX80 nyomtató 63 600 Ft
Szoftver: Commodore Multi File
Transzfer 2 360 Ft
(A Commodore nyomtató és
lemez meghajtó csatlakozta-
tását teszi lehetővé.)
Entervideo
segédprogram 529 Ft
(A német nyelvű gépben
megtalálható függvényeket
az angol nyelvűbe beleteszi.)
Fine Pen rajzolóprogram
(sprite kezelő) 411 Ft
BASIC-bővítő 411 Ft
Egyszerűbb játékok
(kb. 5-6 fajta) 390—470 Ft
Összetettebb játékok
(kb. 6-7 fajta) 470—600 Ft
Irodalom: EXDOS (Novo-
trade kiadó) 300 Ft
Enterprise
Controller (komplett) 10 550 Ft

Az Enterprise gépeket országosan ja-
vítja: a PROFESSIONAL Szerviz.

ÁTALÁNYDÍJAS JAVÍTÁSI ÉS KARBANTARTÁSI SZERZŐDÉS = ÖRÖK GARANCIA

COMMODORE, ATARI, TVC stb. személyi számítógépek
valamint IBM PC/XT/AT professzionális PC számítógépek
és perifériák (floppy, printer)
garanciális és fizető JAVÍTÁSA, KARBANTARTÁSA.

SZERVIZEINK:

1053 Budapest V., Magyar u. 12-14.	T.: 173-551 Tx: 7621	4034 Debrecen, Holló László u. 14.	
1083 Budapest VIII., Szigony u. 9.	T.: 343-153	5600 Békéscsaba, Bartók Béla u. 37.	T.: 66-27-195
1191 Budapest XIX., Gábor A. sétány 3.		6726 Szeged, Székelysor 13.	T.: 62-13-377
3100 Salgótarján, Arany János u. 3.	T.: 32-14-007	7400 Kaposvár, Fűredi u. 24.	T.: 82-16-307
3525 Miskolc, Fazekas u. 1-3.	T.: 46-17-011	7624 Pécs, Jurisics M. u. 17.	T.: 72-11-812
		9700 Szombathely, Szalonok u. 31.	T.: 94-14-519

1053 Budapest, Henszlmann I. u. 9. Telefon: 174-144 Telex: 22-7621

VEVŐSZOLGÁLAT — FOTOELEKTRONIK — NOVOTRADE — ALFA G.T.

VÉTEL — ELADÁS 1077 Budapest, Dohány u. 16. Tel.: 428-936